

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 5. Quid faciendum est, si matrimonium cum impedimento
contractum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Nouum impedimentum dirimens ex Concil. Trident.

Præter hæc impedimenta Iuris antiqui, est nouum quoddam inductum à Concil. Trident. scilicet *Contractus clandestinus*, hoc est, sine Parocho & duobus testibus; quod olim solum erat impediens, non dirimens; de quo infra c. 13.

DVBIVM II.

Quomodo Ecclesia poterit impedimenta Matrimonij statuere; cum sit Sacramentum, in quo nihil ipsa mutare potest?

131

Respondeo, & Dico Primò: Fide tenendum est, Ecclesiam posse impedimenta dirimentia constituere. Definitum est in Concil. Trid. sess. 24. can. 3. & 4. ubi dicitur anathema ijs, qui negant Ecclesiam posse matrimonij impedimenta constituere.

Potest id ex ratione Materiae, & ratione formæ.

Dico Secundò: Ecclesiam id potuisse duplici ratione; nempe, quia contractus matrimonij, quatenus est contractus ciuili, duplici modo Ecclesiæ subest; scilicet ratione materiae, & ratione formæ.

Probat hoc ex alijs contractibus, qui pari modo sub sunt humanæ potestati: ergo sicut in alijs contractibus possunt præscribi certæ formulæ & solemnitates, sine quibus si fiant, irriti censentur; ita etiam in matrimonio: & sicut possunt res ipsæ decerni inhabiles, vt in hos vel illos transferantur; ita etiam personæ decerni possunt inhabiles, vt cum his vel illis contrahant.

Confirmatur Primò: Quia id fieri potest in contractu venditionis, siue quo quis sese alteri in perpetuam seruitutem tradit; cur non etiam in contractu matrimonij, ubi quis corpus suum tradit in alterius potestatem?

Confirmatur Secundò: nam inter Ethnicos fuerunt leges matrimonij ab Imperatoribus Ethnicis latæ; vt patet ff. *De Ritu nuptiarum* & Codice *Ad legem Iuliam*, de Adulterijs; quod signum est contractum matrimonij subesse legibus humanae dispositionis, sicut alios contractus.

Nec obstat, quòd Matrimonium sit Sacramentum; quia Dominus nihil in eo mutauit, vt est contractus ciuili, sed reliquit in sua natura, adiunctâ dignitate Sacramenti, & gratiæ efficaciam: vnde nõ determinauit inter quas personas hic contractus deberet censerì legitimus vel illegitimus, quâ formâ, quibusque solemnitatibus esset cõtrahendus; sed hoc reliquit iuri naturali & humano. Vide Couar. 2. parte, cap. 6. §. 10. nu. 33. & 34.

DVBIVM III.

Verum potestas ciuili possit matrimonio impedimentum dirimens constituere?

132 Non potest id Christianorum Princeps.

Respondeo, & Dico Primò: Secluso omni iure Ecclesiastico possit ciuili potestas huiusmodi impedimenta sancire. Verum quia Ecclesia hoc ius sibi assumpsit, tanquam necessarium ad regimen spiritale, nempe eò quòd Matrimonium per Christum factum sit res spiritualis, utpote Sacramentum; ideo apud Christianos potestas ciuili hæc nihil potest statuere. Quare, si Princeps secularis prohiberet aliquod matrimonium inter eos, quibus nullum est Canonicum impedimentum, veratio illa nullam vim haberet.

Dico Secundò: Principem Ethnicorum, seu non Christianorum, siue is Ethnicus sit, siue Christianus, posse constituere impedimenta, quæ matrimonium dirimant. Ratio est: tum quia potestas Ecclesiastica, quæ sibi hoc ius seruare potuit apud Christianos, non extendit se ad Ethnicos, 1. ad Corinth. 5: tum quia matrimonium apud Ethnicos non est Sacramentum, aut res spiritualis, sed nudus contractus ciuili, ac proinde ciuili potestati subiectus.

Potest id non Christianorum Princeps.

DVBIVM IV.

Quis possit in Matrimonij impedimentis dispensare?

Respondeo, & Dico Primò: Pontifex in omni impedimento matrimonij, quod Iure positiuo humano introductum est, validè dispensare potest. Ratio est; quia in ipso est plenitudo potestatis Ecclesiasticæ. Vnde quicquid per potestatem Ecclesiasticam potuit constitui, potest etiam Pontificis potestate in totum vel in partem abrogari.

133 Papatu potest absolute.

Dico Secundò: Episcopus ordinariè non potest in impedimentis dirimentibus dispensare: quia non potest quemquam à lege superioris eximere, nisi Iure vel consuetudine id ei sit concessum. Probabile tamen est posse in certo euentu, nempe his quatuor conditionibus concurrentibus. Primò: Si Matrimonium publicè & bona fide, saltem alterius partis, contractum sit. Secundò: Si impedimentum est occultum. Tertio: Si separatio futura esset scandalo. Quarto: Si ad Pontificem, vel ad eius legatum, qui potestatem habeat, non pateat accessus, ob paupertatem vel alia incommoda. Verbi gratia: Petrus bona fide contraxit cum Catharina in facie Ecclesiæ, tamen ante contractum, cognouit sororè Catharinæ, vnde factus est affinis Catharinæ in primo gradu, quæ affinitas est impedimentum dirimens. Vnde quando contraxit cum ea, matrimonium fuit nullum: sed ipse in contractu nesciuit esse impedimentum, & solum id post aliquot annos susceptis iam liberis intellexit, vnde etiam videt matrimonium fuisse inualidum. Sed propter paupertatem, vel aliam causam legitimam non potest accedere Pontifici. Neque etiam potest fieri separatio à coniuge, quia nasceretur magnum scandalum, vel saltem ingens illorum & prolium infamia. Dico in hoc euentu Episcopum posse dispensare in hoc impedimento. Ita Nauarrus cap. 22. num. 82. Siluester verbo *Dispensatio* n. 15. Angelus eodem verbo n. 5. Bartholomæus Fumus eodem verbo nu. 19. Alphonsus Vivaldo de *Matrimonio* num. 248. Ratio est: quia in tali casu per quandam *irretaxiam* censetur Pontifex tacito consensu Episcopo dare potestatem: non enim credibile est, suam Sanctitatem velle illas animas peccatis illaqueari, vel scandalum nasci, vel infamiam incurri, præsertim quando bona fide, saltem alterius partis, contractus est celebratus.

Episcopus non potest nisi in casibus quibusdam.

DVBIVM V.

Quid faciendum est, si matrimonium cum impedimento contractum fuerit?

Respondeo, & Dico Primò: Si hoc impedimentum fuerit vtrique, vel alteri in contractu,

134

si impedi-
mentum
vni soli sit
cognitum,
opus est
novo con-
tractu,

Notabile
consilium.

si impedi-
mentum
utriusque co-
gnitum,

tractu ignoratum, eo cessante per dispensatione, vel alio modo, non satis est sic perseverare vt prius, vel affectu maritali coniugem cognoscere; sed opus est nouo contractu. Ratio est; quia per illum consensum continuatum, seu per illam perseverantiam, & per illum affectum maritalē, non intendunt coniuges de nouo contrahere, sed solum in precedenti perseverare: atqui precedens coniugiu nullū erat: ergo nō sufficit sic permanere, sed necesse est vt intēdant de nouo cōtrahere. Hoc autem fiet, si alter, qui nouit impedimentum interuenisse, alteri aperiat, eumq; inducat vt rursus contrahere velit: vel si id commodē fieri non potest, satis erit illum inducere, vt ad sui solatiū, & ad testandum coniugalem affectum, rursus velit contrahere, perinde ac si iam primū coniugium iniretur. Non enim est necesse, vt impedimentum in specie significetur; vt vult Scotus dist. 35. Neque etiā vt significetur in genere; vt vult Nauar. cap. 22. nu. 45. Vide Caietanum tom. 1. Opusculo 12. & Sotum dist. 28. art. 2.

Ratio est; Quia, etsi alter nesciat Matrimoniu hactenus fuisse inualidum, imō etsi omnino putet fuisse validum, si tamen de nouo intendat contrahere quantum in se est, erit validus contractus, quamuis ex illo errore ad hoc fuerit inductus. Sic si quis contrahat Matrimonium, eō quōd putet sponsalia, quæ fecerat, non potuisse dissolui, quæ tamen reuera dissolui poterant: vel si profiteatur in Religione, eō quōd putet votum simplex ingrediendi Religionem non potuisse irritari, vel dispensari, validē contraxit vel vouit.

Dico Secundō: Si impedimentum sciatur ab utroq; coniuge, sufficit virtualis consensus, qualis est copula maritali affectu tentata.

CAPVT VIII.

De errore persona, & conditionis seruilis.

D V B I V M I.

Utrum error persona matrimonium dirimat?

135 R Espondeo, & Dico Primō: Error personæ matrimonium irritum reddit, siue sit Error Antecedens, siue Concomitans.

Notandum Primō: Errorem in proposito esse duplicem; alius enim dicitur Antecedens, qui est causa actus: vt si nesciens hanc esse seruam, contrahas cū ea, id nullo modo facturus, si scires. Alius dicitur Concomitans: vt cū aliquis facit quippiam cum ignorantia rei, quod tamen esset facturus etiam si sciret: hic error non est causa rei.

Notandum Secundō: Quadrupliciter hominem posse decipi in proposito. Primō, Circa personam: vt si putes hanc esse Rachelem, cū tamen sit Lia. Secundō, Circa conditionem seruilis: vt si putes esse personam liberam, quæ tamen est serua. Tertio, Circa qualitatem: vt si putes esse nobilem, sanam &c. quæ non est. Quarto, Circa fortunam: vt si putes esse diuitem, quæ nō est. Nunc

Probatur Propositio: Error personæ tollit consensum Matrimonij cum hac persona: ergo ir-

Error Per-
sonæ irri-
tus.

ritum reddit contractum. Antecedens probatur: quia non consentit, nisi in eam personam, quā animo concepit: ergo non consentit in hanc, eūm hanc animo non conceperit. Vnde sequitur hoc impedimentum esse iuris naturæ.

Quōd etiam Error Concomitans dirimat, Probatur; quia ille, qui cum hoc errore consentit, reipsa non intendit consentire in hanc, sed in eam quam animo conceptam habet. Ergo non contrahit cum hac. Nec refert, quōd sic animo sit affectus, vt vellet consentire, si illam cognosceret; quia reipsa non consentit: Matrimonium autem nascitur ex consensu, qui reipsa est, non ex eo, qui esset facta aliqua hypothefi.

Dico Secundō: Error qualitatis & fortunæ nō dirimit: quia iste error non est circa rei substantiam, sed circa quid extrinsecum. Vnde iste vere intendit consentire in personam, quæ presens est, cui putat inesse aliquas qualitates; vt nobilitatem, virginitatem, &c. Ergo, quamuis illæ qualitates non insint, firmus tamen erit contractus. Quod patet ex alijs contractibus, emptione, venditione, locatione, & similibus.

136 Error qua-
litaris, vel
fortunæ, nō
irritat.

D V B I V M II.

Utrum error conditionis seruilis dirimat coniugium?

R Espondeo: Error cōditionis seruilis dirimit matrimonium, siue sit antecedens siue concomitans: modō tamen is, qui contrahit cum illo errore, sit liber. Patet hoc ex Capitulo Ad nostrā, de Coniugio seruorum. & Capitulo Si quis liber, 29. quæst. 2.

137 Si liber cō-
trahat cum
serua.

Speciatim Probatur de errore Concomitante: quia qui sic contrahit, verē ignoranter contrahit, ac proinde non efficitur Matrimonium. Nam in Capitulo Ad nostrā, absolute dicitur Non esse matrimonium, quando liber ignoranter contrahit cum serua. Idem patet ex multis Canonibus 29. qu. 2. qui requirunt cognitionem conditionis seruilis.

Neque satis est, quod liber ita sit dispositus, vt vellet contrahere, quamuis sciret sponsæ conditionem; quia non idcirco reipsa vult, vt supra dictum est. Si tamē exprimeret se consentire quamuis sponsa esset serua, vel si sic saltem consentiret interius dum contrahit, esset verum Matrimoniu.

Notandum hic Primō: Si seruus contrahat cum serua, quamuis ignoret eius conditionem, validum erit matrimonium: quia par est viri utque conditio.

138 Si seruus
cum serua,

Notandum Secundō: Si liber dubitet de seruitute sponsæ, vel contrā: & nihilominus contrahat: validum erit matrimonium: quia non censetur ignoranter contraxisse.

Si liber du-
bitet de
seruitute
sponsæ.

Notandum Tertio: Si liber qui contrahit cum serua ignoranter, postea cognoscat eius conditionem, & nihilominus accedat ad eam affectu maritali, validatur matrimonium, saluo decreto Concilij Tridentini, quod requirit Parochi & testium presentiam. Ratio est: quia tali coniunctione censetur de nouo velle contrahere, cū sciat matrimonium hactenus non fuisse validum.

Si liber cō-
tracto ma-
trimonio,
sciat esse
seruam,

Petes: Quando aliquis dubitat de seruitute alterius contracto iam matrimonio, Utrum fiat validum matrimonium si accedat ad coniugem?

si dubitet.

Respondeo Primō: Certum est effici validum matrimonium, si accedat affectu maritali exigens debitum.

Si exigat
debitum,